

Pandemi Sürecinde Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yaşadıkları Sorunlar

Problems Preschool Teachers Experience During the Pandemic Process

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, pandemi sürecinde okul öncesi öğretmenlerinin yaşadıkları sorunların incelenmesidir. Bu araştırma nitel araştırma yöntemi ve durum çalışması deseninde kurgulanmıştır. Araştırmaya ölçüt örnekleme yöntemiyle belirlenen toplam 11 okul öncesi öğretmeni katılmıştır. Araştırma verileri yarı yapılandırılmış bir görüşme formu ile toplanmış ve toplanan veriler içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre pandemi sürecinde öğretmenlerin yaşadıkları en büyük sorunların bu süreçte yaşanan belirsizlikler ve teknolojik aletlerin yetersiz olması nedeniyle katılım sağlanamaması olduğu, bu sorunların öğretim ortamına yansımaları ekrana bağımlı kalmış çocuklarda dikkat eksikliği, kavrama güçlüğü, çabuk sıkılma, etkinlikleri tamamlamada özensizlik, konsantrasyon bozukluğu, motivasyon düşüklüğü, sosyal duygusal yönden davranış bozukluklarının baş göstermesi olduğu, bu sorunların çözümü için büyük çoğunluk çocukların gelişimlerini desteklemek, sosyal, duygusal, psikomotor ve diğer gelişim ihtiyaçlarının karşılanması adına çocukların ilgi gösterdikleri etkinliklere ağırlık vererek hareketli oyunlar tercih ederek ve velilerle iletişim halinde olup gerekli uyarıları yapmak olduğu ve yaşanan bu sürecin yüz yüze eğitimin yerini tutamadığı ve olumsuz etkilenmelere sebep olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Pandemi, okul öncesi eğitim, nitel araştırma

ABSTRACT

The aim of this research is to examine the problems experienced by preschool teachers during the pandemic process. This research was structured in the qualitative research method and case study pattern. A total of 11 preschool teachers, determined by criterion sampling method, participated in the research. The research data were collected with a semi-structured interview form and the collected data were analyzed by content analysis technique. According to the results of the research, the biggest problems experienced by teachers during the pandemic process are the uncertainties experienced in this process and the inability to participate due to the insufficient technological tools, and the reflection of these problems in the teaching environment is lack of attention, comprehension difficulties, boredom, carelessness in completing activities, concentration disorder, motivation in children who are dependent on the screen. In order to solve these problems, the majority of children have low birth rate, social and emotional behavior disorders, to support the development of children, to meet their social, emotional, psychomotor and other development needs, by giving importance to activities that children are interested in, by choosing active games and communicating with parents and making necessary warnings. It is seen that this process cannot replace face-to-face education and causes negative effects.

Keywords: Pandemic, preschool education, qualitative research

GİRİŞ

Problem Durumu

Afetler, insanoğlunun dünya sahnesine çıkışından önce ve sonra sürekli olarak yaşadığı ve dünyanın şekillenerek günümüze kadar gelen olaylardır. Birçok ülke ve insanlık afetler nedeniyle derin acılar yaşamıştır (Güngör, 2014). Bu felaketler, biyolojik aktivite, savaş ve nükleer araştırmalardan kaynaklanan doğal afetler şeklinde ortaya çıkabilir. Aralık 2019'da Çin'in Wuhan kentinde başlayan koronavirüs salgını, hızla küresel bir pandemiye dönüşen bir felakettir (Wikipedia, 2020a). Kıtasal veya küresel ölçekte yayılan ve tüm insanlığı tehdit eden bir salgına pandemik felaket denir (Güngör, 2014). Covid-19 pandemisi sağlık ve eğitim gibi birçok sektörü etkisi altına almış ve bu salgının etkisi küresel bir kriz yaratmıştır. Yaşadığımız sağlık krizinin üstüne çok büyük bir kriz yaşandı. Pandemi aynı anda birden fazla rejime nüfuz ettiği için bir meta geçiş olarak not ediliyor.

Ahmet Dönmez¹
Nedime Süslü²
Sonay Yavuz³
Emre Özlük⁴
Hasan Tansel Kılıç⁵
Harun Kaymak⁶

How to Cite This Article

Dönmez, A., Süslü, N., Yavuz, S., Özlük, E. Kılıç, H. T. & Kaymak, H. (2023). "Pandemi Sürecinde Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yaşadıkları Sorunlar" International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:9, Issue:110; pp:6671-6683. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/sss.69429>

Arrival: 11 February 2023
Published: 30 April 2023

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Müdür Yardımcısı, MEB, Ordu, Türkiye. ORCID NO: 0009-0003-4034-5302

² Okul Müdürü, MEB, Ankara, Türkiye. ORCID NO: 0000-0002-1952-7238

³ Müdür Yardımcısı, MEB, Ankara, Türkiye. ORCID NO: 0009-0005-6582-6270

⁴ Teknoloji ve Tasarım Öğretmeni, MEB, Ordu, Türkiye. ORCID NO:0009-0000-0474-681X

⁵ Müdür Yardımcısı, MEB, İzmir, Türkiye. ORCID NO: NO: 0009-0002-5602-8005

⁶ Okul Müdürü, MEB, Ordu, Türkiye. ORCID NO: NO: 0009-0009-6727-2274

Tüm bu açıklamalar, daha önceki deneyimlerinde uzaktan eğitimle hiç karşılaşmamış ilkökul için yeni bir başlangıç oldu. Uzaktan eğitim sadece Türkiye'de değil tüm dünyada alternatif bir eğitim yöntemi olarak kullanılmaya başlandı. Covid-19 pandemisinden sonra tüm dünyada eğitimde uzaktan eğitim kullanımı sıfıra indi. Uzaktan eğitimin bu zorunlu kullanımı, daha önce böyle bir deneyimi olmayan öğretmenler için yeni bir başlangıçtı. Pandemi sürecinin patlak vermesinin ardından toplumsal hayatta yaşanan tüm bu değişimler, eğitimde birçok yeni sorunu da ortaya çıkardı. Öğretmenlerin pandemi sürecinde yaşadıkları sorunlar bu çalışmada ortak bir sorun oluşturmaktadır. Bu araştırmanın problemi Pandemi döneminde okul öncesi öğretmenlerinin yaşadıkları sorunların tespit edilmesidir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada süreç içinde bulunan ve etkilenen öğretmen, öğrenci ve ebeveynlerin yaşadıkları olumlu olumsuz deneyimlerin neler olduğu, bu deneyimlerin duygu durumlarını, bakış açılarını ve yaşam biçimlerini nasıl etkilediği, süreç sonrasında eğitime yaklaşımları ve önerilerinin neler olduğu durumunun belirlenmesi çalışmanın amacını teşkil etmektedir.

Önem

Okul öncesi öğretmenlerinin yaşadıkları bu deneyimlerde olumsuzlukların nasıl giderilebileceği, olumlu yönlerinin nasıl geliştirilebileceği, eğer varsa çocukların eğitimsel gelişimlerinde ne gibi ihtiyaçların doğduğu, oluştuğu düşünülen eğitim açıklarının süreç içi ve süreç sonrasında ne gibi telafi çalışmalarıyla desteklenebileceği konularında ilgililerine ışık tutması bakımında çalışma önem arz etmektedir.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Covid-19 Pandemisi ve Eğitim İlişkisi

Dünya çapında bir pandemiye dönüşen koronavirüs salgını sürecinde eğitim faaliyetlerinin ve öğrenmenin kesintiye uğramaması, devamlılığın sağlanması ve uzun zamanlı öğrenme kayıplarının en aza indirilmesi amacıyla, özel sektöre ve kamuya ait tüm eğitim kurumlarında uzaktan eğitim modeline geçilmiştir. Bu model ülkelerin iktisadi kapasiteleri, coğrafi koşulları ve teknolojik alt yapılarına göre biçimlendirilmiş, online öğretim içerikleri, etkileşim yoluyla yürütülen canlı dersler, televizyon, radyo gibi iletişim araçları ile sunulan dersler ve basılı materyaller kullanılmak suretiyle ilgililerine sunulmuştur (Sözen, 2020).

Türkiye'de ilk vakanın görüldüğü tarihten itibaren hemen okullar yüz yüze eğitime kapatılmış, Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ve Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) tarafından, bahar döneminde okulların açılmayacağı kararına varılarak tüm eğitim kurumlarında uzaktan öğretim ile öğrencilerin desteklenmesi, derslerin yürütülmesi ve sınavların yapılması uygulamasına geçilmiştir (Eken vd., 2020). MEB, 23 Mart 2020'de Eğitim Bilişim Ağı (EBA) üzerinden ve Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu (TRT)'nin bazı kanalları üzerinden, ilk ve orta dereceli okullar için yayınlar yapacağını ve dersler vereceğini duyurmuş, bunun üzerine 18 milyon üzerinde öğrenci için "uzaktan eğitim" programı çerçevesinde sunucu öğretmenlerle hazırlanan dersleri EBA TV, EBA Canlı Ders ve EBA Akademik Destek uygulamalarıyla yürürlüğe koymuştur. Türkiye genelinde EBA, yaklaşık 3,1 milyar tıklanma oranıyla en çok ziyaret edilen onuncu İnternet sitesi olurken dünya genelinde ise en çok tıklanan üçüncü eğitim sitesi olmuştur. (Wort, 2020)

Covid-19 Pandemisinin Dünyadaki Etkileri

Pandemi süreci sadece sosyal hayatımızı değil dünyanın pek çok ülkesini de etkileyerek büyük sorunlara yol açmıştır. 11 Mart 2020'de Birleşmiş Milletler bünyesindeki Dünya Sağlık Örgütü, koronavirüs salgını bir pandemi ilan etti. Dünya ülkelerinde önce Çin, İran ve ardından Avrupa'ya sıçrayan pandemi durumu her geçen gün tüm dünyaya yayılıyor. Avrupa'da ise ilk olarak İtalya'da daha sonra İspanya, Fransa, İngiltere, Hollanda, Avusturya, İsviçre, Belçika gibi ülkelerde görüldü. Avrupa ülkelerinden sonra hastalığın ilk vakaları Amerika Birleşik Devletleri'nde görüldü. Bunu Nisan 2020'den bu yana salgın durumu hızla artan Rusya izledi. Pandemi durumundan Asya kıtası da nasibini alıyor, başta Brezilya olmak üzere tüm Güney Amerika ülkelerinde ve Bangladeş, Hindistan gibi ülkelerde yükselen vaka sayıları ile hızla artıyor. ülkede (Şirin ve Özkan, 2020).

Tüm dünyayı etkisi altına alan pandemi şartları sebebiyle bir takım ülkelerin almış olduğu tedbirler aşağıda madde madde sayılmıştır (BBC, 2020);

Salgının ilk çıkış tarihinden itibaren tedbirler almaya başlayan Çin'de ilk olarak virüsün görüldüğü Hubei eyaletinde yaklaşık olarak altmış milyon Çin vatandaşı karantina altına alınmıştır, toplu olarak kullanılan mekanların tümü kullanıma kapatılmış, toplu olarak yapılan etkinlikler askıya alınmış, Wuhan şehrinde bulunan stadyumlar kitleleri içine alacak şekilde karantina merkezlerine çevrilmiştir. Buna ek olarak birçok hastane inşa

edilmiş, Başkent Pekin’de yurt dışından gelmiş insanlar belli bir süre karantinaya alınarak koronavirüs salgınının ülke genelinde yayılımı durdurulmaya çalışılmıştır.

Avrupa’da ve dünya genelinde en fazla vaka görülen ülkelerden birisi de İtalya’dır, bu süreçte kademeli bir şekilde aldığı tedbirleri arttırmış olan ülkede seyahat kısıtlamaları getirilmiştir. Düzenlenmesi planlanan spor karşılaşmaları, festivaller ertelenmiş, mağaza, kafe, bar gibi toplu mekanlar kapatılmıştır. Halktan, sağlık ve iş gerekçesiyle zaruri olmadıkça evlerinden çıkmamalarını, iş, sağlık, ya da gıda gibi temel ihtiyaçlar gerekçesiyle evden çıkanların, polis kontrolüyle karşılaşılırsa bu gerekçelerini yazılı olarak bildirmeleri gerektiğini, bu kurallara uymayanların cezai işleme tabii tutulacağını bildirmiştir.

Hem ölüm hem de vaka sayısı açısından yoğun olan İran’da, meclis ve okullar kapatılmış, seyahat kısıtlamaları getirilmiş, cuma namazları, futbol müsabakaları ve Nevruz kutlamaları iptal edilmiş, bazı bölgelere girenlerin vücut sıcaklıkları ölçülmeye başlanmıştır.

2000’li yılların başındaki SARS virüsü nedeniyle bu tür salgınlara daha hazırlıklı olduğu düşünülen ve yine çok sayıda vakanın görüldüğü diğer ülkelerden Güney Kore; şubat ayında parlamentosunu ve mahkemelerini kapatmış, konserler ve çok sayıda etkinlikleri iptal etmiş, semptomları hafif olan hastaları başka merkezlerde karantina altına almaya başlayarak hastane yataklarını acil hastalara ayırmıştır. Şüpheli vakaların test edilebilmesi için fazla sayıda laboratuvarlar ve şoförlerin arabalarından inmeden, kimseye temas etmeden virüs testi yapmalarını sağlayan merkezler kullanmıştır. Ayrıca virüs tespit edilen herkese, isim bilgileri ile birlikte insanların nerede olduğunu internetten canlı harita ile yayımlayan bir GPS çipi takmış ve böylece halka hastalardan uzak durma imkânı tanıyan farklı bir yöntem izlemiştir.

Öğretmenlerin Pandemi Sürecinde Karşılaştığı Sorunlar

Yukarıda belirtildiği gibi, pandemi süreci nedeniyle dünya çapında yaklaşık 770 milyon öğrenci okullarda yüz yüze derslerin askıya alınmasından etkilenmiştir (Zhong, 2020). Eğitim sistemini aksatmadan eğitimin sürekliliğini sağlamak için uzaktan eğitim modeli getirilmiştir. Bu model ile yükseköğretimden okulöncesine kadar tüm yapılarda öğrencilere ulaşılabilecek güçlü bir teknolojik altyapı kullanılmaya başlanmıştır. Bütün bunlara rağmen uzaktan eğitim öğretim etkinliklerinin ağırlıklı olarak üniversite düzeyinde uygulandığı görülmektedir (Can, 2004).

Milli Eğitim Bakanlığı, Eğitim Bilişim Ağı (EBA) platformu aracılığıyla 2011-2012 eğitim-öğretim yılından itibaren öğrencilere eğitim, öğretmenlere hizmet içi eğitimler vermektedir. Salgın döneminde EBA öğretmen ve öğrenciler tarafından aktif olarak kullanıldı. Türkiye'nin aldığı tedbirler nedeniyle koronavirüs (Covid-19) ile Avrupa ülkelerinden daha geç karşılaşan Türkiye, bu süreçte küresel ve Avrupa'nın tepkilerini eğitim sektöründe görme fırsatı buldu. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2012 yılında kurulan EBA sistemi, uzaktan eğitim altyapısının oluşturulmasında büyük kolaylık sağlamıştır. Uzaktan eğitime geçiş duyurulduktan sonra, Türkiye’de aşağıdakiler için planlar yapıldı:

TV eğitimi: Uydulardan alınan frekanslar aracılığıyla ilkökul, ortaokul ve liselere yönelik olarak hazırlanan televizyon kanallarının sunduğu yayınlar kullanılarak sunulan eğitimler.

Asenkron eğitim: İnternet sitesi vasıtasıyla EBA’yı (<http://www.eba.gov.tr>) öğrencilerin tek başlarına kullanımına açmak suretiyle yapılan eğitimler. Bu eğitimlerde tüm sınıfların kendi düzeylerine uygun olarak hazırlanmış, günün her saati, gönüllü öğretmenlerin eşliğinde sunulan asenkron videolar kullanılmıştır.

Senkron Eğitim: Öğretmenlerin ve öğrencilerin EBA canlı sınıflarda interaktif olarak bir araya gelmelerini sağlamak suretiyle yapılan eğitimler. Bu eğitimlerde sınava girecek olan 8. ve 12. Sınıflar için saat sınırlaması olmadan öğrencilerin kendi öğretmenleri ile sınava hazırlık ve soru cevap çalışması yapması amacı ile başlanmış, 30 Nisan 2020’den itibaren tüm sınıf tür ve seviyeleri için bir program dâhilinde EBA canlı ders çalışmaları yapılmıştır. Bu çalışmalardan yola çıkarak, uzak lokasyonlardaki öğretmen ve öğrencilerin eğitim-öğretim faaliyetlerini yürütürken etkileşimli olarak etkileşimde buldukları bir model oluşturulmuştur. Alanyazın incelendiğinde, uzaktan eğitim modellerinde öğrenci kesimine yönelik sunulan çevrimiçi eğitim etkinliklerinin pek çok fırsat ve fırsat sunduğu görülmektedir (Çoban, 2012; Özbay, 2015). Bu olanak ve olanaklardan en öne çıkan kuşkusuz eğitim faaliyetlerinin zaman ve mekandan bağımsız olarak yürütülebilmesidir. Ancak bu fırsatların fırsat eşitsizliği gibi handikapları da beraberinde getirdiği bir gerçektir. Uzaktan eğitimle ilgili istatistikler yayımlayan TEGV (Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı), çocukların %1’inin her gün belirli bir program dahilinde düzenli olarak EBA’ya katıldığını bildiriyor. Daha da önemlisi, EBA online portalı G’de eğitim sonrası asenkron takip oranı ve canlı derslere katılım oranı. Bu raporla ilgili dikkat edilmesi gereken bir husus, canlı derse katılımın istenilen düzeyde olmamasıdır. Bu konuda yapılan birçok çalışma, bireylerin dersleri eş zamanlı olarak işlenen derslerden takip etmesi nedeniyle yüz yüze eğitim uygulamalarına göre sınav başarı oranlarının önemli ölçüde düşük olduğunu göstermektedir (Ak, Oral ve Topus, 2018). Yine konuyla ilgili literatür incelendiğinde, Milli Eğitim Bakanlığına

bağlı eğitim kurumlarında EBA'nın tercih edilen bir platform olarak kullanılması (Yamamoto ve Altın, 2020) ile üniversite düzeyinde eğitim gören öğrenciler için farklı yapıların olduğunu ortaya koymaktadır.

Pandemi sürecinde yüz yüze eğitim uygulamalarına alternatif olarak kullanılan uzaktan eğitim modeli, eğitim sisteminde şu ana kadar aktif olarak kullanılmamış, öğretmenler bu tür interaktif uygulamalara ve buna bağlı diğer sosyal konulara alışmıştır. .. Öğretmenler üzerinde olumsuz etki. Bir yandan alışlagelmiş yüz yüze öğretim uygulamalarını terk etmek, diğer yandan da yeni modele uyum sağlamak için çaba sarf etmek zorunda kaldılar, ben buradayım. B. Uzaktan eğitim modellerinin sağladığı yöntem ve araçlarla öğrencinin öğrenmesini en üst düzeye çıkarmak, bu uygulamaların yararlılığını ve özelliklerini tanımak ve kişinin hayatında ortaya çıkan psikolojik ve sosyal zorluklarla mücadele etmek (Zhong, 2020).

İlgili Araştırmalar

Bakioğlu ve Çevik (2020) tarafından pandemi sürecinde eğitim sisteminde ortaya çıkan aksaklıkların, uzaktan eğitim gibi alternatif eğitim metodlarının öğretmenler açısından avantajları ve dezavantajlarının ve ortaya çıkan bu yeni durum ile öğretmenlerin başedebilme biçimlerinin belirlenmeye çalışıldığı araştırmada öğretmenlerin büyük çoğunluğunun tedirginlik, korku ve kaygı duyguları içine girdikleri sonucuna ulaşılmıştır, bu duyguların temelinde öğrencilerine yeterli olamamak ve öğrencilerin süreçten zararlı çıkacakları düşüncesi olduğu belirtilmiştir.

Doghonadze ve arkadaşlarının (2020) hazırlamış olduğu çalışmada çeşitli ülkelerde hizmet vermekte olan öğretmenlerin pandemi şartları ile ilgili görüşlerine başvurulmuş ve bu süreçte içine düştükleri duygusal atmosfer tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin bu sıkıntılı döneme kendilerini hazır hissetmedikleri ve bu konuda, çeşitli boyutlarda destek görmeyi arzuladıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Fidan (2020)'nin yapmış olduğu, pandemi nedeniyle değişen şartlarla mücadele etme konusunda geliştirilen yöntemlerin ve alternatif eğitim modellerinin araştırıldığı çalışmada öğretmenlerin bu yeni süreçte sorunlar ile baş edebilme teknikleri geliştirdikleri, uzaktan eğitim gibi alternatif eğitim modelleri ve teknoloji kullanımı konusunda kendilerini geliştirmek suretiyle süreci fırsata çevirmeyi başardıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Özdoğan ve Berkant (2020), "COVID-19 Pandemi Dönemindeki Uzaktan Eğitime İlişkin Paydaş Görüşlerinin İncelenmesi Millî Eğitim" adlı araştırmalarında pandemide yüz yüze eğitim uygulamalarının durdurulması ile ortaya çıkan sorunların, uzaktan eğitim gibi alternatif teknikler ile giderilmeye çalışıldığı, bu teknikler ile öğretmenlere zaman mekan mecburiyetinin kaldırılması, derslerin tekraren izlenmek suretiyle pekiştirilmeye imkan tanınması, hastalığın okul ortamında hızlı yayılımının önüne geçilmesi, eğitimde teknoloji kullanımına yönelik bilinç oluşturulması şeklinde kolaylıkların sağlanmış olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Alper (2020)'nin hazırlamış olduğu "Pandemi Sürecinde K-12 Düzeyinde Uzaktan Eğitim: Durum Çalışması" adlı araştırmada, yetmiş bir öğretmen ile görüşme sağlanmıştır. Bu görüşmeler neticesinde, uzaktan eğitimin gerekli kıldığı bir takım yeterliliklerin kazanılması bağlamında zamanla öğretmenlerin kendilerini geliştirdikleri, eğitimde teknoloji kullanımı ve uzaktan eğitime uyumun sağlandığı, ekran başında olmak dışında ders anlatımını daha hızlı sağlayabildikleri ve öğrencilerin de dersi dinleyebildiklerini ifade ettikleri gözlemlenmiştir.

Sağır ve Dal (2021), "Pandemi Sürecinde EBA Platformuna Yönelik Sınıf Öğretmenlerinin ve Öğrencilerinin Görüşleri" adlı araştırmalarında, iki yüz altmış üç sınıf öğretmeni ve on ilkokul öğrencisiyle görüşme sağlanmıştır. Öğretmenler, ders süreleri bağlamında EBA'daki dersleri yeterli gördüklerini, öğrenciler ile sağlıklı iletişim hususunda yaşanan sorunların dışında eğitim içeriklerinin programlara uygun şekilde kurgulandığını belirtmişlerdir. Öğrenciler bu platformlara eşimi için genelde telefonu kullanmakta olduklarını, bunu ek bir takım kaynaklar ile desteklemekte olduklarını ve ödevler hususunda problemler yaşadıklarını belirtmişlerdir

Saygı (2021), "COVID-19 Pandemi Uzaktan Eğitim Sürecinde Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştığı Sorunlar" adlı araştırmasında pandemide sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sebebiyle yaşadıkları problemleri belirlemeye çalışmıştır. Öğrencilerin derse katılım oranlarının düşük düzeyde olduğu, değerlendirme ve ölçme hususunda öğretmenlerin bir takım sorunlar ile baş etmek durumunda kaldıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Ülker (2020), "Koronavirüs Salgını Döneminde Eğitim Uygulamalarının Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerine Göre Analizi: Kosova Cumhuriyeti Örneği" adlı çalışma Kosova'da ortaokul ve lise düzeyinde hizmet vermekte olan öğretmenler ve öğrenciler ile hazırlanmıştır. Bu araştırmada elde edilen bulgulara göre, pandemi döneminde gerek öğretmenlerin gerekse öğrencilerin büyük problemler ile karşı karşıya kaldıkları, öğretmen görüşlerine göre yüz yüze eğitim uygulamalarının alternatiflerine oranla daha verimli ve etkin olduğu, derse katılım ve devam etme bağlamında yüz yüze eğitimin daha işlevsel bir yapıda olduğu, buna karşın uzaktan eğitim modelinin ise teknoloji kullanımı ve teknoloji okuryazarlığı anlamında bir takım yararlar sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırmanın amacı, pandemi sürecinde okul öncesi öğretmenlerinin yaşadıkları sorunlar incelemektir. Bu araştırma nitel araştırma yöntemi ve fenomenoloji deseninde kurgulanmıştır. Fenomenoloji deseninde araştırma konusu edilen fenomene ilişkin katılımcıların görüşleri deneyimlerine dayalı olarak ortaya çıkarılmaya çalışılır. Sıradanlaşmış olarak görülen bu deneyimler araştırma için büyük öneme sahiptir (Ulaşkın, 2019).

Çalışma Grubu

Bu çalışmanın katılımcıları okul öncesi öğretmenlerinden amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt ve maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılarak seçilmiş toplam 11 öğretmen oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın veri toplama aracını tarama modellerinde kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme şekli oluşturmaktadır. Araştırmacı tarafından hazırlanan 4 tane soru, belirlenen öğretmenlere sorularak cevap aranmıştır. Eğitim yönetimi alanındaki bir uzmandan sorularla ilgili görüş alınmıştır.

Formun geçerliğini sağlamak için alan yazın taranmış daha önce gerçekleştirilmiş çalışmalar incelenmiştir. Bu bağlamda görüşme soruları hazırlanmıştır. Güvenirliği sağlamak için katılımcıların kendilerini rahat hissetmesi sağlanmıştır. Formdan bazı örnek sorular şöyledir:

1. Pandemi sürecinde okul öncesi öğretmenlerinin yaşadıkları sorunlar nelerdir?
2. Bu sorunların eğitim-öğretim ortamına yansımaları nelerdir?
3. Bu sorunları nasıl çözmüşlerdir?
4. Sürece ilişkin genel değerlendirmeleri nedir?

Verilerin Toplanması

Verilere, telefon görüşmesi, ses kaydı, online bağlantı ve yüz yüze görüşmelerle ulaşılmıştır. Çalışma grubunun sorulara verdikleri cevaplar, aslını bozmadan orijinal görüşler korunarak araştırmacı tarafından kısaltılması sağlanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada veri analizi yapılırken betimsel analizi tekniği kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2011)' e göre; Betimsel analiz, önceden belirlenmiş bir çerçeveye bağlı olarak nitel verilerin işlenmesi bulguların tanımlanması tanımlanan bulguların yorumlanması adımlarını içeren analiz yaklaşımıdır. Sonuçlar betimsel bir anlatım ile sunulur ve sık sık doğrudan alıntılara yer verilir. Bunun yanında ortaya çıkan temalar ve örüntüler çerçevesinde elde edilen bulgular açıklanır ve yorumlanır (Yıldırım & Şimşek, 2006: 75).

BULGULAR VE YORUM

1- Araştırmada “**Pandemi sürecinde okul öncesi öğretmenlerinin yaşadıkları sorunlar nelerdir?**” sorusuna dair görüşler şu şekilde ifade edilmiştir.

Tablo 1: Pandemi sürecinde okul öncesi öğretmenlerinin yaşadıkları sorunlar nelerdir?

Temalar	Kodlar	f
Teknolojik sebepler	Teknolojik alt yapının yetersiz olması, teknolojik aletlerin yetersiz olması	6
Sosyal sebepler	Çocukların evde vakit geçirmesine, internet oyunlarına bağımlılıkların artmasına, her yönden gelişimlerin eksik kalmasına	3
	Sınıf hâkimiyetinin sağlanmasında güçlükler yaşanması ve sosyal etkinliklerin yapılmaması	2

Tablo 1 incelendiğinde, **Pandemi sürecinde okul öncesi öğretmenlerin yaşadıkları sorunların** iki tema altında toplandığı görülmektedir. Bu temalar; teknolojik ve sosyal sebeplerdir. Teknolojik sebepler temasında yaşanan problemlerin teknolojik alt yapının yetersiz olmasından ve yine teknolojik aletlerin yetersiz olmasından kaynaklandığı dikkat çekmektedir.

Sosyal Sebepler temasında, çocukların evde vakit geçirmesine, internet oyunlarına bağımlılıkların artmasına, her yönden gelişimlerin eksik kalmasına cevabında yoğunlaştıkları gözlemlenmiştir.

Katılımcıların bu soruya ilişkin olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir:

“Pandemi sürecinde okul öncesi eğitime, bu süreçte gerekli hassasiyetin gösterilmediği için sahada olan biz öğretmenler belirsizliklerden dolayı çok zorlandık. Bu süreçte öğretmenlere uzaktan eğitimle ilgili bilgi aktarımında bulunup, hizmet içi eğitimlerle bu zaman verimli olabilirdi. Bir anda Eba platformuyla tanıştık. Fakat teknolojik alt yapının yetersiz olması nedeniyle eğitim platformu zaman zaman çöktü. Alternatif online (watsap, zoom, vs.) görüşmeleri yaparak bu açığı kapatmaya çalıştım. Tabi bu platformların oluşumunda gerekli olan teknolojik araç gereç temininde ve kullanılmasında zaman harcadım. Sosyo-ekonomik geliri düşük olan velilerimiz ise internet ve gerekli teknolojik donanımı olmadığı için uzaktan eğitim sürecine katılım sağlayamadı. Bu öğrenci ve velilerimle telefon görüşmeleri yaptım. Uzaktan eğitim sürecine katılan çocuklarda, etkinliklerde odaklanamama, dikkat eksikliği nedeniyle ekran karşısında tutmakta güçlük yaşadım. Okul öncesi çocuğu için ekran etkinlikleri interaktif oyunlar seçmeme rağmen çocuklarda ekran bağımlılığı gelişmeye başladı. Evdeki malzemelerde etkinlikler gerçekleştirdim. Uzaktan eğitim sistemdeki işleyişi, süreci, takip ve dönütleri sürekli kontrol ederek, planlı ve koordineli gitsin diye rehberlik sürecinde fazla efor sarf ettim. Bakanlığımızın aldığı karar doğrultusunda anaokullarında yüz yüze eğitime geçildi. Diğer kademelerde bulunan ana sınıfları hibrit eğitimi yaparken, biz anaokulu öğretmenleri 5 gün boyunca yüz yüze eğitime zorlandık. Bu durum okul öncesi öğretmenlerini ikiye bölmüştür. Bu sürecin adil yönetilmediğini düşünüyorum. Anaokulu olarak yüz yüze eğitime hızlı geçiş yaparak yine bir belirsizlikle karşılaştık. Sonradan açıklanan sınırlılıklar, çocukların covid taşıyıcısı olacağı, herkeste bir güvensizlik oluşturdu. Veliler çocukları okula gönderip göndermeme de kararsızlık kaldılar. Çoğu veli çocuğunu okula göndermek istemediklerini söylediler. Bu nedenle yüz yüze eğitime katılan çocuk sayısında düşüş oldu. Yüz yüze eğitime gelen çocukların, covidin bulaşmaması için alınan tedbirlerde oyuncakların kaldırılması, temasın minimum düzeyde tutulması, sosyal mesafe kuralları, temassız oyunlar gibi bir çok yeni kuralların oluşmasına sebep oldu. Bu kuralları uygulamak, okul öncesi çocuğu için zor bir durumdur. Çocukların öz bakım gelişimleri daha yeni yeni oturduğu, bulaş hassasiyetin tam bilincinde olmadıkları için zaman zaman hatırlatmalara, uyarı ve yönlendirmelere ihtiyaç duydular. Hijyen sürecini yönetmek zor oldu. Ailelerin titiz davranmaları nedeniyle çocukların her dokunduğu şeyden korktuklarını gözlemledim, pedagojik olarak rehber oldum. Temassız oyunlar en çok zorlandığım süreçti, çocuklar bir birlerine dokunmak, sarılmak istediklerini söylüyorlardı. Sürekli her durumda açıklamalarda bulunarak, eğitici videolar, etkinlikler yaparak performansımı zorladım. Veli toplantıları uzaktan, bireysel görüşmeler ise telefonla yapmak zorunda kalındı. Veli bu süreçte güvensizlik hissettiği için ebeveynlerle sürecin nasıl işlediğini anlatmak yorucu geçti. Bu süreçte yıprandığımı söyleyebilirim. Pandemi sürecinde uzaktan eğitimin işleyişi hakkında tam bir düzenleme yapılmaması. Teknoloji, bilişim ağı alt yapısı oluşturmadan yaşadığımız sıkıntuların oluşmasına neden oldu. Anaokulları adına alınan hızlı bir kararla yüz yüze eğitime geçildi. Salgının seyri bizleri korkuttu. Pandemi sürecinde eğitimle ilgili dünyada kimse bu tecrübeye sahip değildi. Bu süreçte çocuklar ve öğretmenler olarak güvensizlik yaşanmasına, mesafe koyarak temas etmeden, neyi, nasıl yapacağımız hakkında karmaşık bir durum yaşadık. İlk başlarda okul öncesi öğretmenleri olarak koordine olamadık. Zamanla zümre öğretmenlerim bilgi ve birimleriyle eğitim sürecindeki etkileşimi yakalamaya çalıştık. Etkinlik sırasında, çocuklarla temas etmeden oyun oynamak, bu oyunu eğlenceli duruma getirmek, maske ile sürekli konuşmak zorunda kalmak performansımı oldukça etkiledi. Çocukların maske, mesafe ve temizlik kurallarına yaşlarının ve gelişim özelliklerinin gereği, sorumlu ve dikkatli davranmadıkları için sürekli sözel uyarılarda bulunmak zorunda kaldım. Sınıfımın fiziksel şartları, pandemi süreci için çok geniş bir alan olmadığından, mevcut öğrenci sayısı sınıfıma göre fazla olması, mesafe kurallarına uymada olumsuz bir durum yarattı. Covid yaygınlaştıkça yüz yüze eğitime ara verildi. Tekrar uzaktan eğitime devam edildi. Bu durum çocukların bocalamasına okul kavramının zamanla anlamını yitirmesine, istenilen okul başarı seviyesine ve gelişimine ulaşamadığımız, süreklilik yerine, durağanlaşan belirli aralıklarda devam etmemize, çocukları ve biz okul öncesi öğretmenlerinin motivasyonunu düşürmüştür. Yaşanan durumda çocukların gelişim alanlarını da olumsuz etkilediğini, bu durumun ortadan kalkması içinde ebeveynlerle gün içerisinde sürekli görüşmek zorunda kaldık. Pandemi nedeniyle beslenme saatinin kalkması, çocukların gün içerisinde sık sık acıktıklarını söyleyerek, bizlerinde onları ikna etmekle zaman geçirmemize neden oldu. Bu süreçte çocukların en temel ihtiyacı olan oyuncakların sınıftan kaldırılması, onları kişisel eşyalarını oyuncak gibi düşünerek oynama ihtiyacı hissettirdi. Bu ihtiyacın karşılanamamasından ötürü de derse katılımın az olduğu, isteksiz, ilgisiz ve dikkatsiz davrandıkları gözlemlendi. Covid yayıldııkça velilerin tedirgin oldukları, kulaktan dolma, internette dolaşan dezenformasyon yaratacak bilgilerin etkisiyle, etkinlik sırasında telefonla ulaşmaları sorular sormaları, sınıf yönetimimi idare etmemde olumsuz rol oynadı. Velilere, bakanlığımızın açıklamış olduğu bilgilerin doğruluğunu araştırmam, onları ikna etmem, zaman kaybımın oluşmama neden oldu. Pandemi sürecinde veliyi, çocukları ve eğitim sürecindeki hızlı değişimleri takip etmek, günlük planlarımızda yer vermek adına olumsuz duygularla başa çıkma durumlarında, motive olmamı olumsuz etkiledi. Uzaktan eğitim sürecinde ana sınıfı olarak hibrit eğitimi geçtik. Haftada üç gün uzaktan, iki gün yüz yüze eğitim uygulandı. Bu dönemde uzaktan eğitimde sık olarak teknolojik alt yapısından kaynaklı bağlantı sorunları yaşamamıza, ders etkinlik zamanını etkili kullanamayışımıza neden oldu Ailelerin sosyo ekonomik seviyesi düşük olduğundan teknolojik araç gereç bilgisayar, tablet, telefon, interneti kullanamamış,

uzaktan eğitime katılamamışlardır. Yüz yüze eğitim verdiğimizde süreci daha rahat takip edebiliyor hemen geri bildirim sağlayabiliyorduk. Uzaktan eğitimde aktif olarak öğrenci yerine biz öğretmenler biz rol aldık. Çocukların dikkatlerini çekmede, denetim sağlamada oldukça zorlandık. Çocuklarda etkinlik katılımına ilgisiz katılmalarına, velilerin ise bu süreçte zaman zaman sorumlu davranmadıklarını görüldü. Okul ortamında yaşanan sorunlar, maske ve mesafenin korunma kuralları uygulama sorunları, yardımcı personelin veya stajyerlerin olmayışı ortak alanlarımız olan lavabo, wc kullanımını temizliğinin istenilen düzeyde hijyen olmayışı bulaşın zamanla okulda yayılmasına neden oldu. Velilerimiz bu süreçte çocukları okula göndermek istemediler, genellikle evde yaşlı nüfusun olması onlara bulaşmasından korktuklarını söylediler. Bu durum devamsızlık sorunlarının artmasına sebep olmuştur.” (f=6)

“Pandemi döneminde teknoloji kullanımının, mesleki gelişimlerimizin olumlu etkisi olsa da, kullanılan programlara alışma süreci, hizmet içi eğitimlerde yer verilmemesi bocalamamıza ve zaman kaybının oluşmasına neden oldu. Çocukların ise ailelerinin kontrollü takibi yapmaması sonucuyla olumsuz yönden etkilemiştir. Bunun bir diğer sebebi de covid yayılım hızının artması ailelerin ve çocukların evde vakit geçirmesine, internet oyunlarının alışmasına bağımlılıklarının artmasına neden olmuştur. Kontrolsüz internet oyunlarına maruz kalan çocuklarda yaşanan gelişim özelliklerinin tüm alanlarının özellikle bilişsel, sosyal duygusal ve dil gelişimlerine yansıdığı yüz yüze eğitimin başlamasıyla görmüş olduk. Yapılan basit etkinliklerde dikkat eksikliği, dil gelişim geriliği, sosyal ilişkilerin kurulamaması öfke kontrolünü ayarlayama, istedikleri gerçekleşmeyince sebepsiz ağlamaları bizlerin sınıf içi etkinlik çalışmalarımızı düzenlememize ve diğer öğrencilerin performans düzeyini zorlamıştır. Pandemi döneminde hastalanan öğrenciler veya teması olduğumuz zamanlarda yüz yüze eğitimden, uzaktan eğitime belli belirsiz zaman aralıklarımızda geçmemiz yapılan plan programların uygulama aşamalarını farklı anlatım yolları aramamıza gün boyu bununla uğraşırken kendi ailemize ihmal etmemize neden olmuştur. Ebeveynleri ikna etmek oldukça beni yormuştur. Çocukların internet oyunları ile vakit geçirmeleri, yüz yüze eğitime geçince gün yüzüne çıkmıştır andemi zamanında evdeki kuralların belirlenmemesi, çocukların serbestçe internet ortamında gezinmelerine yol açmıştır. Öz denetimlerinin kontrolünü benimseyememelerine, uyku vakitlerinin geç olması, eşyalarına sahip çıkma güdüsünün gelişmemesi olumsuz yönde gelişmesine neden oldu. Uzaktan eğitimle birlikte çocukların dünyasına yoğun bir şekilde teknolojik cihazlar yer aldı. Tablet, telefon, bilgisayarın bu süreçte kontrolsüz kullanımıyla çocuklarda olumsuz duygu ve davranışların, ekran bağımlılığı baş göstermiş oldu. Çocukların bazılarında teknolojik araç gereç ve internetin olmayışı derse katılımı azalttı, katılan öğrencilerinde buldukları evin fiziksel ortam imkânlarının, ısı, ışık, ortamın gürültülü olmasıyla yaşanan dikkat eksikliği derse karşı ilgiyi azaltmıştır. Bizlerde bu süreçte oturmayan teknolojik platformunun uygulama alt yapısı ile ders içerisinde yarattığı, ses, donma internete bağlantı sorunlarıyla baş etmek zorunda kaldık. Uzaktan eğitimde velilere, çocuklara rehberlik ederken, sabır, stres ve kaygı düzeyimizi kontrol altına almaya çalışırken yıprandığımı tahammülsüzleştigimi fark ettim.” (f=3)

“Yüz yüze eğitimi geçilerek çocuklarla yapılabilecek sosyal etkinlikler, süreç nedeniyle rahat bir şekilde yapılamadı. Örneğin toplu ziyaretler, geziler, veli ziyaretleri, sınıfta yapılan aile katılım çalışmalarında da benzer durum söz konusuydu. Sınıf içinde daha sağlıklı hijyen ortamı yaratma gerginliği oluştu. Çocuğun hapsurduğu öksürdüğü yeri dezenfekte etmesi sonucu, çocukların ellerini yıkaması, temizlik alışkanlıklarını sık sık hatırlatma ihtiyacını doğurmuştur. Öğretmen olarak hassasiyetli davranarak psikolojik yorgunluk yaşadım. Çocuklar açısından baktığımda sürecin etkisiyle bazı aileler kaygılı oldukları için çocukların bu nedenle devamsızlık yapmalarına göz yumdular. Bizlerde velileri sürece dâhil olmalarına yardımcı olduk.” (f=2)

2- Araştırmada “**Bu sorunların eğitim öğretim ortamına yansımaları nelerdir?**” sorusuna dair görüşler şu şekilde ifade edilmiştir.

Tablo 2: Bu sorunların eğitim öğretim ortamına yansımaları nelerdir? Sorusuna dayalı görüşler

Temalar	Kodlar	f
Psikolojik sebepler	Ekrana bağımlı kalmış çocuklarda dikkat eksikliği, kavrama güçlüğü, çabuk sıkılma, etkinliklerdi tamamlamada özensizlik, konsantrasyon bozukluğu, motivasyon düşüklüğü, sosyal duygusal yönden davranış bozukluklarının baş göstermesine	7
Akademik sebepler	Eğitim ve gelişim alanlarının az gelişmesine	4

Tablo 2 incelendiğinde, **Bu sorunların eğitim öğretim ortamına yansımaları nelerdir** sorusuna verilen cevapların iki tema altında toplandığı görülmektedir. Bu temalar; psikolojik ve akademik sebeplerdir. Psikolojik sebepler temasında ekrana bağımlı kalmış çocuklarda dikkat eksikliği, kavrama güçlüğü, çabuk sıkılma, etkinlikleri tamamlamada özensizlik, konsantrasyon bozukluğu, motivasyon düşüklüğü, sosyal duygusal yönden davranış bozukluklarının baş göstermesine neden olduğu belirtilmektedir.

Akademik sebepler temasında, çocukların eğitim ve gelişim alanlarının az gelişmesine neden olduğu cevabında yoğunlaştıkları gözlemlenmiştir.

Katılımcıların bu soruya ilişkin olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir:

“Ekran bağımlılığına maruz kalmış çocuklarda, en basit kavramları öğrenirken bile dikkat eksikliği nedeniyle, algılarındaki kavrayamama güçlüğü, çabuk sıkılma, etkinlikleri tamamlama da özensizlik, yönergeleri takip edememe, konsantrasyon bozukluğu, motivasyon düşüklüğü, sosyal duygusal yönden davranış sorunlarının baş gösterdiği, birbirlerine virüsle ilgili yerli yersiz bilgilerle korkuttukları, uzun zaman evde kalmanın etkisiyle sürekli hareketli etkinlikler ve oyunlar oynamak istemişlerdir. En çok etkileşimde buldukları serbest zaman etkinliğinde ise oynadıkları dramatik oyunların çoğu şiddet, savaş vb. olumsuz örnek teşkil eden oyunlardan oluşmaktaydı. Eğitim durumu sürecinde ise etkinlik öncesi öğretmenin dikkat çekme aşamasında, çocukların odaklanamadıkları, isteksiz oldukları sadece uzaktan eğitime katılım sağlayamayan çocukların etkinliklere verimli katıldıkları etkileşimde oldukları görüldü. Sınıf hâkimiyeti yüz yüze eğitimde daha etkili olduğu, çocuklara müdahale zamanında yapılabildiği için olumsuz durum ve davranışların kalıcılığını yok etmede başarılı olunmuştur. Pandemi nedeniyle velilerin yüz yüze eğitim sürecine sınıf etkinliklerine katılamaması özgüveni düşük çocukların kendi başına daha hareket edebildiği özgüvenini zamanla kazandığı görülmüştür. Çocuklarda yaşanan gelişim sürecindeki açıklığı, iyi planlanmış eğitim durumuyla, tüm gelişim alanlarını hitap eden ve destekleyen çocukların aktif rol almasını sağlamıştır. Sürekli teknolojik cihazlar telefon, tablet veya bilgisayarla zaman geçirmiş olmaları, kapalı ortamlarda bulunmaları, hastalığın bulaşma korkusu yaşayan ebeveynlerin gerginliğinin eklenmesi ile birçok olumsuzluğa maruz kalmışlardır. Bu çocuklar okula başladıklarında verilen etkinliklere odaklanamama ve dikkat eksikliği eşlik etmiştir. Pandemi sürecinden dolayı birlikte oynama yerine, bireysel oyun oynama artmıştır. Grup etkinliklerine ayak uyduramama, arkadaşları arasında eşgüdüm halinde hareket edemedikleri için problem ve anlaşmazlıklar sık sık yaşanmıştır. Bununla birlikte serbest oyun etkinliklerinde yaşadıkları, paylaşma, dayanışma azalmıştır. Özgüveni yetersiz içe kapanıklık, arkadaşlık edinemedikleri için sosyal ve duygusal yönden zayıf kalmışlardır. Ekran bağımlılığın oluşmasıyla dört yaşındaki bir çocuğun kelime dağarcığını ve dil gelişimini az gelişmesine neden olmuştur. Eğitim ortamında kendini rahatça ifade edemediği için öfke nöbetlerinin oluşmasına uyumsuzluk sorunlarını da beraberinde getirmiştir. Pandemi sürecinde evde planlı ve programlı zaman geçirmedikleri için kurallara uyma ve uygulama kısmında güçlükler yaşanmıştır. Sosyal mesafe kurallarına tam anlamıyla yerine getirilememiştir. Covit nedeniyle sınıf mevcudunun azalmasıyla, eğitim öğretime katılan çocukların derse katılma istek ve ilgilerinde düşüş görülmüştür. Oyun çocuğu oldukları için kaldırılan oyuncaklar onları mutsuz etmiştir. Bu nedenle akademik masa çalışmaları ve temassız oyunlara ağırlık vermek zorunda kaldık. Çocuklar eğitim öğretim aşamasında başladıkları işleri bitirmede zorluk yaşamam sınıf etkinliklerinden çabuk sıkılma, öğretmen tarafından sürekli olarak sözel uyarana ihtiyaç duyma artmıştır. Arkadaş ilişkilerinde şiddete yönelik iletişim kurup karşı tarafı psikolojik olarak etkilemesine yol açmıştır. Ders etkinlikleri karmaşık ve gürültülü geçmesine sebep olmuşlardır. Serbest zaman etkinliğinde arkadaşlar arasında oyun kuramam kurduğu oyunu sürdürmekte sabırsız davranma eğilimi göstermişlerdir. Bu nedenle de istediklerine çabuk ulaşma ulaşamadıklarında ise ağlama krizleri geçirerek etkinliklere adapte olamamışlardır. Okul kurallarını benimseyemedikleri için toplum kurallarını çiğneme ihtiyacını doğurmuştur. Yaşları küçük olduğundan maske kullanamadıkları gibi alışamadıkları gözlenmiştir. Bu da etkinlik akışının sürecini zaman zaman bozmuştur. Uzun süre kapalı ortamlarda kalmaları sonucunda dışarda vakit geçiremedikleri bedensel enerjiyi boşaltamam sonucunda, masa etkinliklerinde uzun süre duramama, her fırsatta oyun oynama etkinliklerine sürekli yönelmişlerdir.” (f=7)

“Sınıf ortamının öğrenci sayısına göre fazla olması, sosyal mesafe kurallarını uygulayamama ve çocukların bu durumu pek dikkat edememelerine, teneffüsümüz olmadığı için sınıfı havalandırmada etkinliklerde zaman kaybı oluşturarak yapılması gereken etkinliklerin aksamasına, çocukların maske kurallarına dikkat edememeleri bulaşın daha fazla yayılmasına, bu nedenle çocukların okula devam sürecinde devamsızlık yapmalarına bu da eğitimlerini ve gelişim alanlarının az gelişmesine neden oldu. Bu süreçte okula devam edemeyen çocuklara aileleri aracılığı ile ulaşarak günlük etkinlikleri tamamlamalarına ebeveynlerin rehberlik etmelerini sağladım. Etkileşimde olan çocuklar gelişim gösterdikleri, ailelerin desteğini göremeyen çocukların ise az gelişebildikleri gözlemlendi. Yüz yüze eğitim sürecindeki üç saatlik zaman dilimi içerisinde tüm gelişim alanlarına ulaşmak için zamanla yarıştım. Çocukların kalabalık olmasıyla birlikte zaman zaman planladığım etkinlikleri aksattım. Eğitimde pandemi süreci daha önce yaşanmadığı için bu durum eğitim öğretim ortamına farklı yansıdı. Çocukların vakit geçirdiği oyuncakların kaldırılması, oynanmaması, alternatif temassız oyunlara yönlendirdi. Kuralların yani sosyal mesafenin yaratmış olduğu durum ise özellikle serbest zaman etkinliğinde daha fazla sosyal gelişimlerinin ivme kazandığı zaman diliminde, çocukların birbirleriyle etkileşimin ve iletişiminin az olduğu, paylaşımında bulunması gereken durumlarda bulaştan dolayı kaçındıkları, oyun kurma becerilerinin bireyselleştiği, grup kurma ve işbirliği içerisindeki oyunlardan uzaklaştıkları, ben merkezci yaklaşıma doğru everildiği, duygu geçişlerinin fazla olduğu,

aralarında sarılamama, dokunama, birbirlerinin duygularını tam hissedememe sosyal duygusal gelişimlerini zedelediğini, zamanla duyarsızlaştıkları, anlaşmazlık yaşadıkları (öfke patlamaları, vurma, atma, fırlatma) davranışlarının bu durumuma olumsuz katkısı, ekran bağımlılığının uzaktan eğitim çalışmalarının evde kontrolsüz ekran oyunları ve oyunların seçimindeki bilinçsizliğidir. Bu nedenle de yüz yüze eğitimde karşılaştığımız bilişsel gelişim etkinliklerin de ise sorulan sorulara cevapsız kalmaları, düşünememe, kısa cevaplarla geçiştirme, hayal kurma, anlama, anlatma, hikâye dinleme sonunu beklemeden dikkatsiz ve sabırsız davranarak etkinlikleri kaçınmaları, akademik başarıların ön planda olduğu okuma yazma çalışmalarında ise dikkat eksikliği, zamanında tamamlanamama, verilen yönergeyi takip etmede güçlük, idrak edememeleri, donuk bir şekilde durmaları, göz teması kurmada etkileşimde bulunamamalarına sebebiyet vermiştir. Kendi özdenetimleri dışında başka bir denetime ihtiyaç duyarak uyarılma ihtiyacı hissettiler. Maske kullanımında çocuklarda bir mücadele başladı. Zaman zaman maskelerini açtılar, unuttular, maskesi kaybolduğunda korkan çocuklar, bu durumla uğraşırken etkinliklere odaklanamadılar.” (f=4)

3- Araştırmada “**Bu sorunları nasıl çözdünüz?**” sorusuna dair görüşler şu şekilde ifade edilmiştir.

Tablo 3: Bu sorunları nasıl çözdünüz? Sorusuna dayalı görüşler

Temalar	Kodlar	f
Psikolojik sebepler	Çocukların gelişimlerini desteklemek, sosyal,duygusal, psikomotor ve diğer gelişim ihtiyaçlarının karşılanması adına etkinlikleri çocukların ilgi gösterdikleri etkinliklere ağırlık vererek hareketli oyunlar tercih ederek ve velilerle iletişim halinde olup gerekli uyarıları yaparak	7
Sosyal Sebepler	Temassız grup oyunları tercih ederek ve hava güzel olduğu zamanlarda dışarı oyunları seçerek	4

Tablo 3 incelendiğinde, **Bu sorunları nasıl çözdünüz** sorusuna verilen cevapların iki tema altında toplandığı görülmektedir. Bu temalar; psikolojik ve sosyal sebeplerdir. Psikolojik sebepler temasında; Çocukların gelişimlerini desteklemek, sosyal, duygusal, psikomotor ve diğer gelişim ihtiyaçlarının karşılanması adına etkinlikleri çocukların ilgi gösterdikleri etkinliklere ağırlık vererek hareketli oyunlar tercih ederek ve velilerle iletişim halinde olup gerekli uyarıları yaparak cevaplarının yoğun olarak verildiği görülmektedir,

Sosyal sebepler temasında; Temassız grup oyunları tercih ederek ve hava güzel olduğu zamanlarda dışarı oyunları seçerek cevabında yoğunlaştıkları gözlemlenmiştir.

Katılımcıların bu soruya ilişkin olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir:

Tablo 3’de Bu sorunları nasıl çözdünüz? Sorusuna ilişkin olarak katılımcı görüşleri ele alınmıştır. Buna göre katılımcıların büyük bir bölümü (f=7) “Çocukların gelişimlerini desteklemek, sosyal, duygusal, psikomotor ve diğer gelişim ihtiyaçlarının karşılanması adına etkinlikleri çocukların ilgi gösterdikleri etkinliklere ağırlık vererek hareketli oyunlar tercih ederek ve velilerle iletişim halinde olup gerekli uyarıları yaparak” yanıtını vermiştir. Katılımcıların bu soruya ilişkin olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir:

“Çocukların gelişimleri desteklemek sosyal duygusal, psikomotor ve diğer gelişim ihtiyaçlarının karşılanması adına etkinlikleri çocukların ilgi gösterdiği etkinliklere ağırlık vermiş hareketli oyunlar tercih edilerek uygulanmıştır. Dil gelişiminde yaşatlarına oranla geri olduğu gözlenen çocuklar için de gün içerisinde şarkı, tekerleme ve parmak oyunlarının etkileşim halinde olmalarına rehberlik edildi. Uzaktan eğitimde yaşanan sınıf kontrolü sorunların teşkil ettiği durumlara müdahale edilememesi, yüz yüze eğitimde daha kontrollü bir şekilde yürütüldü. Ekran bağımlılığı nedeniyle dikkat eksikliğinin oluşturduğu kontrolsüz kullanımı azaltmak için velilere zaman kısıtlaması uyarısı yapıldı. Çocukların günde 1 saat tv, görsel işitsel oyunların oynanmasına gerekli denetimleri ebeveynler olarak takip etmeleri gerektiği söylendi. Velilerle iletişime geçip sınıf içerisinde şiddet içerikli olumsuz davranışlarla bulunan çocukların, davranış sorunlarının çözümünde gerek hikâye anlatımıyla, gerekse drama yapılarak, karşılıklı konuşma, davranış kurallarının görsel materyallerle anlatarak sınıfın her hangi bir köşesinde sergilenmesi bu davranışı düzeltmeleri adına etkin rol almıştır. Ailelerle işbirliğinde bulunup okulda öğrenilen okul ve toplum kuralları aynı disiplinle evde ve sosyal alanlarda da devam ettirilmesi için sürekli etkileşimde olundu. Zaman zaman broşürlerle desteklenmiştir. Ailelerle daha verimli zaman geçirebilmeleri adına evlere etkinlikler gönderilmiştir. Çocuklar arasında Covid 19 ile ilgili bilgi kirliliğini ortadan kaldırmak için görsel işitsel ve eğitici videolar izletildi. Gerekli uyarıların yapılması sağlandı. Bu kapsamda velilere covid 19 tedbirleriyle ilgili kitapçık gönderilerek onların bilinçlenmeleri hedeflendi. Maske mesafe temizlik ile ilgili ortak kullanım alanlarına çocukların görebilecekleri yerlere görsel levhalar asıldı. Masa ve sandalyelere çocukların sabit kullanacakları kendi resim ve isimlerinin olduğu etiketler yapıştırıldı. Süreçteki kurallar sınıf içi bazı etkinlikler de yer vererek bu kurallar hatırlatıldı. Bu durum çocukların covid tedbirlerini hatırlamasına kalıcı olmasına katkı sağladı. Uzaktan eğitimde sunacağımız etkinlikler için zümre öğretmenler iletişim gruplarına dahil oldum. Öğretmenlerle paylaştığımız etkinlik deneyimlerimizi kendi öğrencilerimin ilgi, ihtiyaç, yeteneklerini göz

önünde bulundurarak psikomotor, bilişsel, dil, öz bakım, sosyal ve duygusal alanlarında gelişimlerini destekleyici etkileşimli etkinlik planı hazırladım. Veliye, çocuklarla yapacağımız etkinlik çalışmaları hakkında iletişim gruplarında duyurular yaptım. Veli ile yapılan işbirliği sayesinde etkinlik öncesi, araç gereç temini sağlanarak, çocukların uzaktan eğitim sürecine etkin katılımı sağlandı. Bu duyurular sayesinde, etkinliklerimiz veli desteğiyle verimli geçmesine istenilen amaca ulaşmamı sağladı. Teknoloji kullanımındaki gelişmeleri takip etmem, etkileşimli ders içerikleri hazırlamam, yenilikçi sınıf öğrenme etkinliklerimi çeşitlendirmeme ve bana tecrübe kazandırdı. Çocuklarında etkinliklere istekli katılmalarını sağladı. Yüz yüze eğitimde pandemi kurallarını belirtmek adına okulun ve sınıfın ortak kullanım alanlarına görseller, afişler, uyarı levhalarıyla sosyal mesafe, maske ve temizlik kurallarına dikkat çekildi. Ailelerin tedirginliklerini yanlış haber kaynaklarından temin ettiği olumsuz bilgileri ortadan kaldırmak için de pandemide dikkat edilmesi gereken bilgiler hakkında kitapçık, bildiri, yazı ve broşür gönderdik. Kısıtlı zaman diliminden dolayı beslenme saatinin kaldırılması, çocukların gün içerisinde çabuk acıkmaması için velilere okula gelmeden hemen yedirmeleri gerektiği daha doyurucu besinler tüketmeleri hakkında bilgi verilerek bu sorun ortadan kaldırıldı Sınıf ortamını düzenleyerek, kullanılmayan oyuncak dolaplarını kaldırarak ve sınıfın daha geniş bir ortam oluşmasını sağladım. Sınıfı havalandırma görevini her gün seçtiğimiz görevli çocuğa devrederek zaman kazandım. Hem de çocukların pandemi kurallarını yaparak yaşayarak öğrenmelerini, pekiştirmelerini, sorumluluk duygularını kazandırmış oldum. Kalabalık öğrenci sayılarını bakanlığımızın açıkladığı, yol haritası doğrultusunda grup sayısını ikiye bölerek dönüşümlü olarak haftada iki veya üç gün olarak düzenledim. Okulda geçirilen eğitim saatini 3 saat olarak belirlenmesiyle bulaşın hızlı yayılmasını ve eğitim öğretimi aksatmamasını önlemiş olduk. Daha sonra bu gruplar birleştirilerek haftada 5 gün gelmeleri sağlandı. Çocukların oyuncak oynama ihtiyaçlarını gidermek için bireysel olarak kullanabilecekleri oyuncak ve kutu istedim. Bu durum çocuklarda paylaşma ve oyun kurmayı azalttığı içinde farklı bir yol izleyerek her gün evden getirebilecekleri temiz oyuncakları kendileri oynamadan arkadaşlarıyla paylaşımı kontrollüde olsa sağladım. Çocukların sosyal duygusal yönünü geliştirmek adına hikayede anlatılan olayları dramatizasyon yaparak, müzikli dans, drama ve orff çalışmalarıyla keyiflenmelerini, kendilerinin özgüvenini artırıcı oyunlarla desteklenmesine, gelişmesine rehberlik ettim. Bu çalışmaların evde pekişmesi adına ebeveyn etkinlikleri hazırladım. Ailelerin eşlik etmesini çocukların okulda öğrendikleri yeni kavramlarında evde tekrar etmesini sağladım. Anne baba arasındaki sosyal iletişim ve dil gelişimini önemli ölçüde geliştiği gözlemlendi. Velilerle yapılan uzaktan eğitim toplantılarında ise yapılan çalışmalar hakkında geri dönüş bildirimleri aldıkça diğer katılmayan velilerin bu sürece katıldıkları gözlemlendi. Bu da çocukların genelinin gelişmesine olumlu yönde katkı sağlamıştır. Açık alanda, maske kullanımına esneklik sağlayarak birbirleriyle rahatça iletişim kurmalarına, oynan oyunlarla aralarındaki arkadaş bağı güçlenmesine, okula devam konusunda isteklerinin artmasına yol gösterdim. Davranış sorunlarında yaşanan olumsuz durumlar karşısında veliyle işbirliği sağlayarak, günlük görüşmeler sağladık. Psikososyal destek hizmetleri kapsamında psiko-eğitim programı, normalleşme çalışmasıyla bu eğitimleri günlük planlarımızın akışında kullanarak çocuklara uyguladım. Covit kuralları ve önlemlerini hatırlatıcı görseller, okulun ortak bölümlerine asıldı” (f=7)

“Kapalı ortamlarda sıkıldıklarını hissettiğim anda açık havaya çıkararak hareketli temassız oyunlara yer verdim. Bu sayede bütün çocukların katılımı sağlanarak hem pandemi kurallarına dikkat edildi hem de çocukların birlikte kaynaşıp sosyal duygusal gelişimlerine destek oldum. Serbest oyun etkinliklerinde Oyun kurma aşamasında ise rol model olarak onlara eşlik ettim. Etkinliklerde dikkati çekme adına bol müzik etkinlikleriyle şarkı söyleyerek, Türkçe dil etkinliğinde parmak oyunları, şiir, tekerlemelere dil gelişimlerinin hızlanmasına rehberlik ettim. Enerji fazlalığı ise psikomotor gelişimini destekleyen dans, hareket, spor çalışmalarına güne başlarken yaptığım masa başı etkinliklerine odaklandıkları dikkatlerini toplayabildiklerini gözlemledim. Süreçte davranış yönüyle olumlu sonuç veremeyen çocuklara veli aracılığı ile pandemi sürecini daha sağlıklı atlatmaları adına uzmana yönlendirilmişlerdir. Çocukların ekran bağımlılığını daha kontrollü, eğitici ve öğretici yanını keşfetmeleri için okulda etkileşimli içerik kullanarak bu ihtiyacın giderilmesini sağladım. Velilere sürece dâhil olmaları için bilgilendirici yazı ve broşür gönderdim. Bir süre eğitim öğretim aksatmamak adına devamsızlık yapan çocukların gelemedikleri günlerdeki etkinliklerini ayırarak, okula geldikleri süreçte vermeye özen gösterdim. Tabi bu uygulamayı gerçekleştirilmemesindeki büyük etken öğrenci mevcudunun az olması çocuklarla bire bir ilgilenmeme gelişimlerinin takibini yapabileme fırsatı tanıdı. Açık havada yapılabilecek sosyal etkinliklere ağırlık verdim. Çocukların yaparak yaşayarak öğrenmelerine, fiziksel enerjilerini boşaltmasına imkân sağladım. Uzaktan eğitim bitmeye yakın normalleşme süreciyle etkinlikler daha esnek çalışmalarla gerçekleşti. Zamanla çocuklar pandemi kurallarındaki maske, mesafe ve temizliğe farkındalıkları artmış olup olumlu yönde kazanmalarına hatta ailelerini yönlendirme söz sahibi olabilmelerini sağladı. Serbest zaman etkinliğinde, sınıfta oyuncakların kaldırılmasıyla, evden bireysel kutu ile oynayabilecekleri oyuncaklar getirmelerini sağladık. Etkinlikleri planlarken covit önlemleri nedeniyle sınıfta uygulanacak etkinlikleri, grup oyunları yerine bireysel oyunlar ön plana çıkardık. Grup oyunlarını ise daha çok açık alanda gerçekleştirerek çocukların aralarındaki arkadaşlık iletişimlerini artırmak, paylaşma, dayanışma duygu gelişimlerini destekledim. Sınıfta ortak kullanmak zorunda kaldıkları masa ve

sandalyelere bireysel kullanabilecekleri, kendi resimleri ve isimleri olan görseller asarak covit önlemlerini uygulanmasına dikkat ettik. Sınıflar sabahçı ve öğlenci dönüşümlü gruplar halinde kullandığımız için giriş çıkış saatleri arasında, bir saatlik havalandırma sağladık. Maske kullanımında sorun yaşayan çocuklar için sözlü uyarı etkinliklerde görsel materyallerle algılamaları sağlandı.” (f=4)

4- Araştırmada “Sürece ilişkin genel değerlendirmeleriniz nelerdir?” sorusuna dair görüşler şu şekilde ifade edilmiştir.

Tablo 4: Sürece ilişkin genel değerlendirmeleriniz nelerdir? Sorusuna dayalı görüşler

Temalar	Kodlar	f
Akademik sebepler	Asla yüz yüze eğitim seviyesinde olmamıştır ve çocuklar bu süreçten her yönden olumsuz olarak etkilenmişlerdir	8
Teknolojik sebepler	Eba platformunun yeterli alt yapısını oluşturmadan uzaktan eğitime geçmesi, bunlarla ilgili öğretmenlere eğitim verilmemesi zaman kaybına neden olmuştur,	3

Tablo 4 incelendiğinde, **Sürece ilişkin genel değerlendirmeleriniz nelerdir** sorusuna verilen cevapların iki tema altında toplandığı görülmektedir. Bu temalar; Akademik ve teknolojik sebeplerdir. Akademik sebepler temasında; Asla yüz yüze eğitim seviyesinde olmamıştır ve çocuklar bu süreçten her yönden olumsuz olarak etkilenmişlerdir cevaplarının yoğun olarak verildiği görülmektedir,

Teknolojik sebepler temasında; Eba platformunun yeterli alt yapısını oluşturmadan uzaktan eğitime geçmesi, bunlarla ilgili öğretmenlere eğitim verilmemesi zaman kaybına neden olmuştur cevabında yoğunlaştıkları gözlemlenmiştir.

Katılımcıların bu soruya ilişkin olarak kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir:

“Uzaktan eğitim süreci pandemi sürecinde uygulanmıştır. Asla yüz yüze eğitim seviyesinde olmamıştır. Çocuklarla birebir etkileşimle duygusal süreçlerini takip edip problem durumlarında anında müdahale edebilmek, okul öncesi çocuğunun dokunma, sarılma duygusal temasına ihtiyaç duyduğu bir dönemdir. Bu süreçte oldukça fazla etkilenmişlerdir. Uzun süren pandemiyle birlikte yüz yüze eğitime geçilmesi hem olumlu hem olumsuz sonuçları beraberinde getirmiştir. Okulun ilk döneminde çocukların alıştığı olumsuz davranışlardan, en aza indirmek için onlarla ilgili yaşadığımız bireysel sorunlardan arındırmaya, çalışma temelli olarak geçmiştir. Ailelerin de kişisel olarak pandemide yaşadıkları olumsuz sorunları ne yazık ki çocuklara yansımıştır. Ebeveynlerin sorunlarla başa çıkma ve üstesinden gelebilmeleri adına rehberlik ettim. Elimden geldiğince okula devamı ve katılımını arttırmak için veli güveni, iletişimi çok önemliydi. Onların desteği bu süreçte oldukça fazla olmasıyla olumsuzluk durumlarını çabuk aşmış olduk. Bu süreçte çocuklarının özdenetimi tam oturmadığı için öğretmenler olarak bizlerin iki kat enerji harcamamıza, yorulmamıza ve motivasyonumuzun düşmesine neden oldu. Pandemi öncesinde, okul öncesi öğretmen zümrelerimizle pek iletişim ve paylaşım halinde değildik. Pandemi sürecindeki belirsizlikten ötürü iletişim gruplarımız ve paylaşımlarımız arttı. Zümre öğretmenleriyle koordineli hareket etmemizi, alacağımız kararları enine boyuna düşünerek demokratik bir şekilde çözüme fırsatı bulduk. Bu süreçte çocukların kurallar gereği paylaşma, dokunma, sarılma vb. davranışları kısıtlanması aralarındaki arkadaşlık bağlarını, sosyal duygusal gelişimlerini olumsuz etkilediğini gözlemlendi. Velilerle iletişimin olumlu yönde geliştiği arttığı süreçte onların bilinçlendiği görüldü ancak hiçbir surette yüz yüze eğitimin yerini tutmadı. Pandemi sürecinde alınan önlemlerin okul öncesi çocuklarına uyarlamak oldukça güç bir durum oluşturdu. Bu kuralları uygulayalım derken etkinlik zamanlarını yetiştiremedik. Sürekli tedirgin bir şekilde temas etmemiz düşüncesiyle etkileşimli zaman geçiremedik. Eğitimi çok sınırlandırarak vermek zorunda kaldık. Bu da okul öncesi çocuklarının soyut kavramlarını algılamasını iyice güçleştirdi. Bizler bu kavramları somut hale getirip çocuklara uzaktan eğitimde zor da olsa sunabildik fakat yinede yüz yüze eğitimden aldığımız sonuçları alamadık. Çocukların okula devamlılığı arttıkça sınıf alanının yetersizliğiyle bakanlığımızın yayınladığı genelge kurallarını baz alarak çocuklara eğitimi iki gruba böldüm. Planımı bu duruma göre ayarladım çocuklarla daha kaliteli vakit geçirmeme, gelişimlerini ise hedeflenen kazanımlara ulaşabildiğimi gördüm. Zamanında alınamayan kararların eğitime olumsuz yansımalarını düzeltmek, bu sorunlarla baş edebilmemiz zaman aldı.” (f=8)

“Sürece belirsizliklerin yoğun olduğu, okul öncesi kademesine gerekli özen gösterilmemesi, Eba platformunun yeterli alt yapısını oluşturmadan uzaktan eğitime kaos halinde geçilmesi, bu eğitimlerle ilgili öğretmenlere gerekli eğitimin verilememesi zaman kaybının oluşmasına neden olmuştur. Bu süreçte en çok etkilenen okul öncesi çocuklarıdır. Teknolojik araç gereçlerin sosyo ekonomik düzeyi düşük olan ailelerin çocuklarına destek olamaması ayrı bir travma yarattı. Bu çocukların eğitimden geri kalmamaları için ayrı eğitim programı uygulanarak günlük takibi yapıldı. Gelişim çağının kritik döneminde olan bu çocuklar sosyal duygusal, dil, bilişsel, psikomotor ve özbakım tüm gelişim alanlarının olumsuz etkiler bıraktığı bu durumu öğretmenler olarak asgari düzeye çekerek olumsuz sürecin açığını kapatmak için çok fazla efor sarf ettik. Bakanlığımızın temel eğitim müdürlüğü tarafından

hazırlanan temassız oyunlar kitapçığı sürecin sonunda geçte olsa bizlere yol gösterdi. Anaokulu ve ana sınıflarında farklı uygulamaların (hibrit, uzakta, yüz yüze) denenmesi ikilik yaratmıştır. Sıkıntılarımız görmezden gelindi, sesimizi duyuramadık, kendi başımızın çaresine baktık. Biz anaokulu öğretmenleri olarak bu süreçte çok yalnız hissettik ve yıprandık. Eğitimde pandemi sürecinde yaşanan sorunlar ve çözüm yolları tecrübe olarak kaldı.” (f=3)

SONUÇ

Sonuç

Araştırmanın yapıldığı katılımcıların verdikleri cevaplara göre elde edilen bulgular şu şekildedir;

Araştırmada “Pandemi sürecinde okul öncesi öğretmenlerinin yaşadıkları sorunlar nelerdir? Sorusu sorulduğunda “Yaşanan belirsizlikler, teknolojik alt yapının yetersiz olması, teknolojik aletlerin yetersiz olması nedeniyle katılım sağlanamaması” cevabının yoğun olarak verildiği görülmektedir. Buna göre pandemi sürecinde öğretmenlerin yaşadıkları en büyük sorunlar bu süreçte yaşanan belirsizlikler ve teknolojik aletlerin yetersiz olması nedeniyle katılım sağlanamaması olmuştur.

Araştırmada “Bu sorunların eğitim öğretim ortamına yansımaları nelerdir? Sorusu sorulduğunda katılımcıların büyük bir bölümünün “Ekranla bağımlı kalmış çocuklarda dikkat eksikliği, kavrama güçlüğü, çabuk sıkılma, etkinlikleri tamamlamada özensizlik, konsantrasyon bozukluğu, motivasyon düşüklüğü, sosyal duygusal yönden davranış bozukluklarının baş göstermesine” cevabını verdikleri görülmektedir. Buna göre bu sorunların öğretim ortamına yansımaları ekrana bağımlı kalmış çocuklarda dikkat eksikliği, kavrama güçlüğü, çabuk sıkılma, etkinlikleri tamamlamada özensizlik, konsantrasyon bozukluğu, motivasyon düşüklüğü, sosyal duygusal yönden davranış bozukluklarının baş göstermesine şeklinde olmuştur.

Araştırmada “Bu sorunları nasıl çözdünüz? Sorusu sorulduğunda “Çocukların gelişimlerini desteklemek, sosyal, duygusal, psikomotor ve diğer gelişim ihtiyaçlarının karşılanması adına etkinlikleri çocukların ilgi gösterdikleri etkinliklere ağırlık vererek hareketli oyunlar tercih ederek ve velilerle iletişim halinde olup gerekli uyarıları yaparak” cevabının yoğun olarak verildiği görülmektedir. Buna göre bu sorunların çözümü için büyük çoğunluk çocukların gelişimlerini desteklemek, sosyal, duygusal, psikomotor ve diğer gelişim ihtiyaçlarının karşılanması adına çocukların ilgi gösterdikleri etkinliklere ağırlık vererek hareketli oyunlar tercih ederek ve velilerle iletişim halinde olup gerekli uyarıları yapmak yolunu kullanmışlardır.

Araştırmada “Sürece ilişkin genel değerlendirmeleriniz nelerdir? Sorusu sorulduğunda “Asla yüz yüze eğitim seviyesinde olmamıştır ve çocuklar bu süreçten her yönden olumsuz olarak etkilenmişlerdir” cevabının yoğun olarak verildiği görülmektedir. Buna göre yaşanan bu süreç yüz yüze eğitimin yerini tutmamış ve olumsuz etkilenelemelere sebep olmuştur.

KAYNAKÇA

- Ak, A., Oral, B. ve Topuz, V. (2018). Marmara Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu uzaktan öğretim sürecinin değerlendirilmesi. *Bilim, Eğitim, Sanat ve Teknoloji Dergisi*.
- Alper, A. (2020). Pandemi Sürecinde K-12 Düzeyinde Uzaktan Eğitim: Durum Çalışması, *Millî Eğitim*, 49 (Özel Sayı: 1).
- Bakioğlu, B. ve Çevik, M. (2020). COVID-19 Pandemisi sürecinde fen bilimleri öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Electronic Turkish Studies*.
- BBC, (2020). Koronavirüs (Covid-19): Salgına Karşı Hangi Ülke, Ne Tür Önlemler Aldı?, (13.03.2020). Bbc News Türkçe 02.07.2021 tarihinde alıntılanmıştır.
- Can, E. (2004). Uzaktan eğitim öğrencilerinin eğitimlerini değerlendirmeleri. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, 1-15, İnönü, Malatya.
- Can, E. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye’de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*.
- Çoban, S. (2012). Uzaktan ve teknoloji destekli eğitimin gelişimi. *Türkiye’de İnternet Konferansı*, 7-9 Kasım 2012, Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi, Eskişehir.
- Daniel, J. (2020). *Education and the COVID-19 pandemic*. Prospects.
- Doghonadze, N., Aliyev, A., Halawachy, H., Knodel, L. and Adedoyin, A. S. (2020). The degree of readiness to total distance learning in the face of COVID-19-Teachers’ View (Case of Azerbaijan, Georgia, Iraq, Nigeria, UK and Ukraine). *Journal of Education in Black Sea Region*,

- Eken, Ö., Tosun, N. Ve Eken, D.T. (2020). COVID-19 Salgını ile Acil Ve Zorunlu Uzaktan Eğitime Geçiş: Genel Bir Değerlendirme, *Millî Eğitim*, 49 (Özel Sayı: 1).
- Fidan. M. (2020). Covid 19 belirsizliğinde eğitim: İlkokulda zorunlu uzaktan eğitime ilişkin öğretmen görüşleri. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*.
- Güngör, H. (2014). http://auzefkitap.istanbul.edu.tr/kitap/acilyardimveafetyo-netimi_ao/deavad.pdf 13 Ekim 2020 tarihinde alınmıştır.
- Kuhfeld, M., Tarasawa, B., Johnson, A., Ruzek, E. and Lewis, K. (2020). *Learning during COVID-19: Initial findings on students' reading and math achievement and growth*. NWEA.
- MEB (2020a). <http://www.meb.gov.tr/bakan-selcuk-23-Martta-baslayacak-uzaktan-egitime-iliskin-detaylari-anlatti/haber/20554/tr> web adresinden 15 Ekim 2020 tarihinde alınmıştır.
- Özbay, Ö. (2015). Dünyada ve Türkiye’de uzaktan eğitimin güncel durumu. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*.
- Özdoğan, A.Ç. ve Berkant, H.G. (2020). COVID-19 Pandemi Dönemindeki Uzaktan Eğitime İlişkin Paydaş Görüşlerinin İncelenmesi, *Millî Eğitim*, 49 (Özel Sayı: 1).
- Sağır, Ş. U. ve Dal, E. (2021). Pandemi Sürecinde EBA Platformuna Yönelik Sınıf Öğretmenlerinin ve Öğrencilerinin Görüşleri, *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi-AJER*.
- Saygı, H. (2021). COVID-19 Pandemi Uzaktan Eğitim Sürecinde Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştığı Sorunlar, *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi-AUAd*.
- Sözen, N. (2020), COVID 19 Sürecinde Uzaktan Eğitim Uygulamaları Üzerine Bir İnceleme, *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD)*.
- Şirin, H. ve Özkan, S. (2020). Dünyada ve Türkiye’de Covid-19 Epidemiyolojisi, *Kulak Burun Boğaz ve Baş Boyun Cerrahisi Dergisi-KBB VE BBC Dergisi*.
- UNESCO. (2020). UNESCO Futures of Education Commission urges planning ahead against increased inequalities in the aftermath of the Covid-19. <https://en.unesco.org/news/unesco-futures-education-commission-urges-planning-ahead-against-increased-inequalities> adresinden erişildi.
- Ülker, M. (2020). Koronavirüs Salgını Döneminde Eğitim Uygulamalarının Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerine Göre Analizi: Kosova Cumhuriyeti Örneği”, *Millî Eğitim*, 49 (Özel Sayı:1).
- Yamamoto, G.T. ve Altun, D. (2020). Koronavirüs ve çevrim içi (online) eğitimin önlenemeyen yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*.
- Wikipedia. (2020a). 2019-20 koronavirüs pandemisi. https://tr.wikipedia.org/-wiki/2019-20_koronavir%C3%BCs_pandemisi, web adresinden 15 Ekim 2020 tarihinde alınmıştır.
- Wikipedia. (2020b). *Impact of the 2019–20 coronavirus pandemic on education*. https://en.wikipedia.org/wiki/Impact_of_the_2019%E2%80%9320_coronavirus_pandemic_on_education, web adresinden 15 Ekim 2020 tarihinde alınmıştır.